GEMEENTE ENSCHEDE

# EVALUATIE STIMULERINGSFONDS BINNENSTAD ENSCHEDE

***Datum:*** *September 2025*

## Inleiding

De subsidieregeling Stimuleringsfonds Binnenstad Enschede (SBE) is een belangrijk instrument om investeringen in de binnenstad te bevorderen en om doelen vanuit het Actieplan Binnenstad te realiseren. Ook in de toekomst moet de binnenstad van Enschede naast horeca en winkelen een aantrekkelijk aanbod hebben om in te wonen, werken, creëren, ontmoeten en verblijven. Het SBE is een succesvolle regeling waar veel aanspraak op gedaan wordt. Er zijn veel goede ideeën die bijdragen aan het versterken van de binnenstad als fijne plek om te wonen, werken en verblijven.

De afgelopen jaren is het SBE een succes geweest en de binnenstad is mooier geworden. Zo zijn er sinds 2023 wel 20 gevels verbeterd, met een enorm positief effect op de uitstraling in de stad. Ook zijn er 10 initiatieven uitgevoerd om de belevingswaarde te verbeteren, denk aan "PLU “ de duurzame deel paraplu's en de leergang Saxion speciaal ontworpen voor lokale ondernemers. En 5 keer is het SBE gebruikt om het straatbeeld te verfraaien, bijvoorbeeld door de nieuwe huisstijl van het Rijksmuseum te tonen op een leegstaand pand in de Marktstraat en het kleurrijke doek op de bouwschutting bij het voormalig Lampenpaleis. Tenslotte hebben we dankzij de proeftuin de stad 5 keer als innovatief en technologische plek neergezet, zoals met de FATscope op het Stationsplein.
In totaal is er voor € 750.000 aangevraagd en ruim € 2.000.000 geïnvesteerd in de binnenstad tussen 2023-2025. En er blijven nieuwe initiatieven binnenkomen!

Deze subsidieregeling bestaat al langer in verschillende vormen. Sinds 2019 heet het Stimuleringsfonds Binnenstad Enschede. De periode 2019-2022 is eerder uitgebreid geëvalueerd (zie bijlage), uit deze evaluatie volgde aanbevelingen die opgevolgd zijn. Zoals het maken van de verbinding tussen het Actieplan Binnenstad (2022) en het SBE. De huidige middelen binnen de regeling zijn vastgesteld op 400.000 euro per jaar tot en met 2025. Voor 2026 is er nog eenmalig 300.000 euro beschikbaar gesteld voor het SBE. En in de afgelopen jaren is de verordening op onderdelen aangepast met het doel de middelen te kunnen inzetten met een zo groot mogelijke impact voor de binnenstad. Dit is gedaan door voorwaarden voor subsidieverstrekking helder op te schrijven, het subsidiegebied passend bij een bredere binnenstad te vergroten en partners in de binnenstad actief te wijzen op deze subsidieregeling.

Ondanks dat we zien dat de regeling in huidige vorm succesvol is, zijn er in 2026 substantieel minder middelen gereserveerd voor de binnenstad. Ook lopen we in de praktijk tegen een aantal knelpunten aan en daarom evalueren we de regeling.

*Huidige ontwikkeling*
De laatste evaluatie is inmiddels 3 jaar oud en toen werkten we nog met een bedrag van jaarlijks €125.000 in totaal. In de tussentijd zijn de middelen verhoogd en is de regeling uitgebreid.
Ook merken we dat op bepaalde onderdelen veel energie zit en we makkelijk de verbinding met vastgoedeigenaren, ondernemers en cultuur- en onderwijsinstellingen kunnen maken. Andere onderdelen lenen zich hier minder makkelijk voor. Of stelt de huidige verordening te strakke eisen die beperkend zijn. Omdat er vanaf 2026 minder middelen beschikbaar zijn dan de huidige € 400.000 blikken we in deze evaluatie graag terug, zodat we naar de toekomst toe het SBE optimaal kunnen inzetten.

## De subsidieregeling

Deze subsidieverordening heeft als doel het stimuleren van de aantrekkingskracht van de binnenstad van Enschede. Dat kan door gevelverbetering, het verhogen van belevingswaarde, verfraaiing van het straatbeeld en het openstellen van de binnenstad als proeftuin voor Technologie, Innovatie en Creativiteit (TIC). In het huidige stimuleringsfonds is op dit moment € 400.000 beschikbaar. Per subsidiabele activiteit geldt een subsidieplafond:
**a.** Het subsidieplafond voor gevelverbetering bedraagt per kalenderjaar € 225.000
**b.** Het subsidieplafond voor verfraaiing van het straatbeeld en het verhogen van de belevingswaarde bedraagt samengenomen per kalenderjaar € 100.000
**c.** Het subsidieplafond voor de proeftuin bedraagt per kalenderjaar €75.000 euro.
Daarnaast is in 2024 een bestemmingsreserve ingesteld zodat de middelen die nog niet zijn uitgegeven maar waarvoor al wel een beschikking is afgegeven (en waarvoor dus een juridische verplichting geldt) kunnen worden overgeheveld naar het nieuwe jaar. Dat was nodig omdat we bij het verlenen van de subsidie niet meteen al het gehele bedrag uitbetalen, maar een gedeelte pas uitbetalen bij akkoord op de verantwoording.
Eind 2024 bedroeg het saldo circa €189.000 inzake projecten die op een later moment zijn of worden afgerond en uitbetaald. De €189.000 staat dus los van de jaarlijkse € 400.000 en is opgebouwd uit budget van eerdere jaren. Dezelfde werkwijze zal eind 2025 en eind 2026 worden toegepast zodat de beschikbare budgetten optimaal kunnen worden ingezet.

## Evaluatie

*SBE verleidt andere partijen te investeren*
Het SBE blijkt een heel goed middel om in gesprek te komen met partijen: vastgoedeigenaren, ondernemers en andere initiatiefnemers. Dat werkt uitstekend. Wij hebben meerwaarde doordat we geld maar ook expertise en begeleiding kunnen bieden in een traject waar uitdagingen zijn. Denk hierbij aan het helpen bij een aanvraag voor een vergunning, de verbinding leggen tussen verschillende partijen binnen ons waardevol netwerk.
Het SBE is een goed middel om initiatieven los te krijgen, een echte aanjager. We kunnen het SBE actief koppelen aan vraagstukken in de stad en initiatieven die er misschien wel al zijn, maar die stimulering nodig hebben om tot bloei te komen.

*Multiplier Effect*
Het SBE versnelt en stimuleert initiatieven, dat blijkt ook uit het multipliereffect. Als we kijken naar de gehonoreerde subsidies van 2023-2025 (tot nu toe (september 2025), niet alle meegenomen bedragen zijn reeds uitgekeerd) zien we een subsidiebedrag van dik €750.000, hier tegenover staat een investering in de binnenstad van ruim 2 miljoen euro. Dat betekent een multiplier van 2,69. Elke euro subsidie heeft geleid tot 2,69 aan totale investeringen in de stad. Dat is prachtig!

*Ruimte voor verbetering*
Ondanks dat de regeling al goed zijn werk doet en we een bestemmingsreserve hebben zien we ruimte voor verbetering. De ervaring is dat er interesse is voor het SBE en er veel initiatieven zijn, maar dat de daadwerkelijke uitkeringen soms toch achterblijven.
We kunnen steeds beter inschatten of initiatieven kansrijk zijn. Bijvoorbeeld door de partijen met wie we samenwerken. Professionele en ervaren architecten, creatieve bureaus, et cetera.
En soms blijkt de investering voor de ondernemer of pandeigenaar toch te hoog of wijzigen de omstandigheden waardoor de investering niet meer past. Hierin kunnen we tijdens het proces adviseren.

*Complexe trajecten, onzekerheid subsidie (bij gevels)*
De meeste aanvragen voor verbetering van een gevel zijn ingrijpend en gaan vaak samen met overige (bouwkundige) aanpassingen. Vaak zijn deze trajecten complex en de aanvrager heeft geen ervaring . In de huidige situatie kunnen we de subsidie pas verlenen als de omgevingsvergunning ook verleend is. Dat

is een voorwaarde. Het kan nu voorkomen dat we hele waardevolle en mooie aanvragen niet kunnen honoreren omdat het budget op is. En dat willen we voorkomen.

- We hebben daarom al contact gezocht met het Expertisepunt Subsidies en Juridische Zaken om te onderzoeken wat in de huidige situatie de oplossing zou zijn. Bijvoorbeeld dat we de subsidie al kunnen verlenen zonder omgevingsvergunning maar de verplichting opnemen dat de uitvoering van de activiteiten pas kan starten als de vergunning is verleend. Met de aanstaande wijziging van de verordening later dit jaar willen we graag de verordening hierop aanpassen.
- Ook zou een nauwere samenwerking en een vast persoon voor de binnenstad van de afdeling vergunningen een aanbeveling voor het proces zijn.

*Stijgende kosten, stijgende subsidie?*
De bedragen voor de losse onderdelen van de gevelsubsidie[1], zijn momenteel aan de lage kant ingesteld vergeleken met de huidige (stijgende) kosten voor de realisatie. Ook blijken kosten soms hoger uit te vallen tijdens de werkzaamheden door onvoorziene omstandigheden.

- We zouden de losse bedragen per onderdeel kunnen heroverwegen. Maar kiezen bewust voor om niet te indexeren. We willen namelijk een groot aantal een beetje kunnen helpen. Met indexatie is de verwachting dat we velen moeten teleurstellen.

*Capaciteit*
We merken dat het Stimuleringsfonds een populair middel is en steeds meer aanvragers het SBE weten te vinden. Dit heeft te maken met de positieve en zichtbare resultaten die tot goede verhalen en mond tot mond reclame leiden, maar ook met de aandacht op social media en onze eigen kanalen. We doen zelf veel inspanningen en moeite om initiatieven los te krijgen. En we koppelen wat we zien en horen in de binnenstad actief aan de kansen vanuit SBE. Echter, de capaciteit in de uitvoering is niet meegegroeid. Dit merken we met name bij de druk op de inhoudelijke expertise en advisering. Dit betekent dat de doorlooptijd in het voortraject en de behandeling van een aanvraag niet alleen aan de kant van de subsidieaanvrager lang kan zijn maar ook aan de kant van de gemeente.

- We moeten opnieuw kijken naar efficiëntie in de verschillende processen binnen het SBE. Op sommige vlakken kan dit betekenen dat er meer capaciteit vrijgemaakt moet worden binnen de organisatie voor advies, beoordeling en vergunningverlening.

*Proeftuin*
Het toevoegen van een aparte categorie voor experiment en innovatie was ook voor het SBE een experiment en een proeftuin. Na twee jaar te werken met dit onderdeel in het SBE concluderen we dat de subsidie voor de proeftuin onvoldoende datgene brengt dat we vooraf bedacht hadden: mooie technologische of innovatieve ontwikkelingen die het karakter van Enschede kenmerken zichtbaar maken in de binnenstad. In 2024 hebben we de subsidieverordening al aangepast. Het effect blijft helaas uit. Dit onderdeel heeft relatief grote bedragen ter beschikking en hele strakke voorwaarden waardoor we maar weinig initiatieven kunnen honoreren. De bedragen die hier verleend worden, zijn vaak relatief hoog ten opzichte van het effect van de activiteiten. Daarnaast lopen we bij deze categorie ook meer dan gemiddeld tegen de kaders van onze eigen organisatie aan: een ingreep past dan bijvoorbeeld niet binnen onze Leidraad Openbare Ruimte Stadserf (LORS). De andere onderdelen als verfraaiing straatbeeld en verhoging belevingswaarde nodigen veel meer uit en hebben meer effect in de stad. Ook zullen we veel actie moeten zetten om gevonden te worden (bijvoorbeeld meer bekendheid en actieve gesprekken aangaan via Saxion of de Universiteit en andere innovatieve instellingen).

- Daarom is het voorstel om het onderdeel van de proeftuin per 2026 stop te zetten. We hadden gehoopt partijen te verleiden om experimenten op te zetten in de binnenstad die enerzijds bijdragen aan de opgaven waar we als binnenstad voor staan en anderzijds om daarmee het TIC profiel sterker neer te kunnen zetten. Dit is niet gebeurd, daarnaast blijkt het heel lastig om hier een goed toetsingskader voor te maken binnen de subsidieverordening. Gelet op de

beschikbaarheid van middelen in 2026 zetten we daarom liever in op de andere onderdelen van het stimuleringsfonds.
- Het beschikbare geld voor de proeftuin in 2025 goed te monitoren. Het geld wat naar verwachting overblijft in deze categorie zouden we met een plafondwijziging kunnen inzetten voor andere categorieën in het SBE. Hiermee verwachten we snel zichtbare resultaten te krijgen.

Conclusie & Aanbevelingen
- De subsidieregeling Stimuleringsfonds Binnenstad Enschede (SBE) is een belangrijk instrument om investeringen in de binnenstad te bevorderen, dit blijkt ook uit het multipliereffect van 2,69.
- Het SBE is een succesvolle regeling waar veel aanspraak op gedaan wordt. De afgelopen jaren zijn er veel zichtbare successen behaald. Maar er is ruimte voor verbetering, zeker omdat vanaf 2026 de middelen voor het SBE zullen afnemen.
- Subsidietrajecten zijn soms langdurig en complex waardoor onzekerheid bestaat over beschikbaar budget.
- De vastgestelde maximale subsidiebedragen voor gevelverbetering staan niet altijd meer in verhouding tot de huidige daadwerkelijke kosten voor realisatie.
- De capaciteit is vaak beperkt voor het adviseren, beoordelen en verlenen van de huidige vraag naar gevelsubsidie.
- Het proeftuin onderdeel blijkt niet tot uiting te komen zoals vooraf bedoeld.

**Vanuit deze conclusies zijn de volgende aanbevelingen ontstaan. Dit is een advies voor verbetering met als doel de middelen en capaciteit zo efficiënt mogelijk in te zetten zodat het effect in de stad optimaal zal zijn en we zichtbaar resultaat blijven houden.**

1. Onderzoeken hoe we de complexiteit van aanvragen kunnen verminderen.
2. Capaciteit efficiënter inzetten of zo nodig verhogen.
3. Het proeftuin onderdeel schrappen uit het SBE.
4. Met het zicht op de afname van middelen in 2026 adviseren we een alternatieve verdeling en inzet van de beschikbare budgetten om nog wel een groot effect in de binnenstad te kunnen blijven maken.

*Voorstel herverdeling middelen*
- We willen de uitgangspunten van de huidige regelingen zoveel mogelijk hetzelfde houden, ook omdat we nog maar één jaar zeker zijn van financiering en mensen zowel in- als extern bekend zijn met de regeling.
- We stellen voor om de middelen gekoppeld aan het proeftuin gedeelte naar beneden te brengen in 2025 en te schrappen in 2026. De vrijgekomen middelen kunnen we met een groter effect inzetten voor verfraaiing straatbeeld in de binnenstad met bijvoorbeeld vergroeningsprojecten.

**Overzicht verleende subsidies en investeringen 2023-2025**

| | **Waarvoor?** | **Verstrekte subsidie** | **Begrote investering** | **Afgerond?** | **Opmerking** |
|---|---|---|---|---|---|
| **Gevel 2023** | Hostel Little Monkey | € 35.000 | € 74.050,98 | Ja | |
| | Noorderhagen 48 | € 24.000 | € 55.000 | Ja | |
| | Nijverheidstraat 9-11 | € 34.250 | € 122.500 | Ja | |
| | Jurgen Langezaal | € 20.000 | € 45.267,09 | Ja | |
| | Opus | € 20.000 | € 66.910,58 | Nee | |
| | Achter ‘t Hofje | € 20.000 | € 179.505,00 | Nee | Vertraging door brandschade |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | **Totaal** | **€ 153.250** | **€ 5.43.233,65** | | |
| | | | | | |
| **Proeftuin 2023** | Saxion Streetwise | € 36.600 | € 66.600 | Ja | Cofinanciering provincie |
| | Openbare Toiletten | € 20.000 | € 48.716,30 | Ja | |
| | Verlichting de Heurne | € 50.000 | € 64.000 | Nee | |
| | **Totaal** | **€ 106.600** | **€ 179.316,30** | | |
| | | | | | |
| **Belevings-waarde 2023** | Expositie | € 7.500 | € 9.680 | Ja | |
| | Openbare toiletten de Heurne | € 10.000 | € 48.716,30 | Ja | |
| | Kerstmarkt de Heurne | € 5.535 | € 8.465 | Ja | |
| | **Totaal** | **€ 23.035** | **€ 66.861,30** | | |
| | | | | | |
| **Verfraaiing 2023** | Theater Sonnevanck | € 3.661,76 | € 4.882,35 | Ja | |
| | Street art containers vheekplein | € 5.500 | € 10.000 | Ja | |
| | **Totaal** | **€ 9.161,76** | **€ 14.882,35** | | |
| | | | | | |
| **Gevel 2024** | Jamin | € 45.000 | € 226.261,44 | Nee | |
| | Pimpelaar | € 20.000 | € 43.690 | Nee | |
| | Planet of Sound | € 20.000 | € 40.181,50 | Nee | |
| | Yaya | € 18.549,97 | € 37.099,94 | Ja | |
| | Old Irish Pub | € 20.000 | € 128.696 | Ja | |
| | San Remo | € 4.000 | € 8.150 | Ja | |
| | Korte Hengelosestraat 19 (Skapa) | € 35.000 | € 89.282 | Nee | |
| | Silent Disco | € 20.000 | € 48.229,97 | Ja | |
| | Novi | € 4.847,50 | € 11.790 | Nee | |
| | **Totaal** | **€ 187.397,47** | **€ 633.380,85** | | |
| | | | | | |
| **Proeftuin 2024** | Fat Scope stationsplein | € 50.000 | € 82.700 | Nee | |
| | Slimme stoeptegels | € 50.000 | € 73.150 | Nee | |
| | **Totaal** | **€ 100.000** | **€ 155.850** | | |
| | | | | | |
| **Belevings-waarde 2024** | Airbrush Café | € 10.000 | € 13.334 | Ja | |
| | Food by foot | € 3.448,50 | € 23.549,25 | Ja | |
| | Dutch Sustainable Fashion Week | € 10.000 | € 16.410 | Ja | |
| | PLU | € 8.000 | € 18.000 | Nee | |
| | Kerstmarkt de Heurne | € 6.538 | € 10.613 | Ja | |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | **Totaal** | **€ 37.986,50** | **€ 81.906,25** | | |
| | | | | | |
| **Verfraaiing 2024** | Hanging baskets Haverstraatpassage | € 1.750,86 | € 2.334,50 | Ja | |
| | | | | | |
| **Gevel 2025** | Heurne 69 | € 6.500 | € 14.979,58 | Ja | |
| | Van der Poel | € 35.000 | € 81.350 | Nee | |
| | Langestraat 43 | € 20.000 | € 41.415,33 | Nee | |
| | Kikado | € 20.000 | € 40.337,55 | Nee | |
| | Zuiderhagen 43 | € 8.850,63 | € 62.334,31 | Ja | |
| | **Totaal** | **€ 90.350,63** | **€ 240.416,77** | | |
| | | | | | |
| **Belevings-waarde 2025** | Stichting Frida | € 25.000 | € 60.941,05 | Nee | |
| | SBME leergang | € 16.800 | € 46.400 | Nee | |
| | **Totaal** | **€ 41.800** | **€ 107.341,05** | | |
| | | | | | |
| **Verfraaiing 2025** | Museumfabriek | € 1.885,16 | € 2.513,55 | Ja | |
| | Rijksmuseum Twenthe | € 1.522 | € 2.029,41 | | |
| | Totaal | € 3.407,16 | € 4.542,96 | | |

*Deze evaluatie is een momentopname van september 2025. De cijfers verschillen met de week, afhankelijk van de status van aanvragen. Ook groeien we doordat we constant nieuwe ervaringen krijgen. De collega's die aan het SBE werken, houden dit wekelijks in de gaten om zo goed mogelijk op de realiteit aan te sluiten.

Bijlagen

- Evaluatie 2019-2022